

NUMISMATICA PANNONICA

ANTIQUE NUMISMATIC WORKSHOP
CONFERENCE PROCEEDINGS

2019

ACTA NUMISMATICA HUNGARICA
SUPPLEMENTUM II

NUMISMATICA PANNONICA

II

PROCEEDINGS OF THE CONFERENCE HELD BY THE
ANTIQUE NUMISMATIC WORKSHOP

ON THE 9TH SEPTEMBER 2019 AT THE HUNGARIAN NUMISMATIC
SOCIETY BUDAPEST, HUNGARY

BUDAPEST 2020

NUMISMATICA PANNONICA II

Editor-in-chief:
ISTVÁN VIDA

Volume editor:
LAJOS JUHÁSZ

Technical editor:
ENIKŐ KOVÁCS

Contact: numismaticapannonica@gmail.com

Available online at <http://acta.numizmatika.org>

© Hungarian Numismatic Society, Antique Numismatic Workshop

Cover design: Gábor Váci

ISBN 978-615-81521-1-2

National Cultural Fund of Hungary
www.nka.hu

Budapest 2020

Contents

Foreword / Előszó	7
Abbreviations of journals and periodicals / Rövidítésjegyzék	9
TORBÁGYI Melinda Háború és a kelta nagyezüstverés a Kárpát-medence térségében	11
Tamás FEHÉR Roman Coins from the Municipium of Brigetio	22
A. VIDA István Viminacium hátlapos aprópénz-utánzatok	29
JUHÁSZ Lajos Egy újrafelfedezett éremkincs Aquincum polgárvárosából	51
Lőrinc TIMÁR City gate or watchtower? Turret or signal beacon? An obscure detail on some Late Roman coins.	65
HOPPÁL Krisztina Római pénzek Jáváról	75
BARNA Ferenc Adalékok a késő császárkor római irodalmának pénzneveihez Einige Beiträge zu den Münznamen in der römischen Literatur der späten Kaiserzeit	87 94

Viminaciumi hátlapos aprópénz-utánzatok*

A. VIDA ISTVÁN**

Provincial dupondii of Philip I and Philip II attributed to the mint of Viminacium, Moesia Superior anachronistically dated to year 4 of the local era (A. D. 242–243) are known for centuries, several explanations were given for their mintage. Research was set back, as only the coins of Philip I and II were taken into account, as the anachronistic date made them easily recognizable. However their coins are only a part of a larger group of imitations: several Viminacium dupondii of Gordian III dated to year 2, 4, and 5 with similar characteristics are also known, as well as unique coins of Caracalla and Maximinus I with reverses of the provincial mint of Viminacium dated to year 4. The coins are not forgeries, but rather imitations, probably a kind of emergency coinage issued most likely between the late 240's and early 260's to solve the problem of the lack of small change in the Middle Danubian region.

Régóta ismertek I. és II. Philippusnak olyan dupondiusai, amelyek a hátlapi feliratuk és éremképük alapján a viminaciumi verde kibocsátásának tekinthetőek, de a szelvényben feltüntetett évszám (AN IIII¹ – Kr. u. 242–243²) anakronisztikus. Ezeknek a pénzeknek a megítélése koronként, szerzőnként igencsak eltérő. Az érmekkel legelőször foglalkozó Joseph Eckhel szerint a verdében tévedésből régebbi hátlapokat használhattak fel.³ Behrendt Pick úgy gondolta, hogy ezek eredeti érmék a viminaciumi verdéből, az anakronisztikus évszám pedig vésnöki tévedésnek köszönhető.⁴ Répásy Gyula az érméket hamisítványoknak tartotta, de véleményét nem indokolta.⁵ 1984-ben Martin Ferenc egy teljesen újszerű elmélettel állt elő: a pénzeket eredetinek tartotta, és szerinte I. Philippus mint társuralkodó verette ezeket.⁶ 1992-ben megjelent katalógusába⁷ is eredeti pénzekként vette fel ezeket.

Felvetésével Bakos Miklós szállt vitába a Numizmatikai Közlöny hasábjain.⁸ Összegyűjtötte az addig ismert darabokat, az előlapok alapján négy csoportot különített el, melyek nem biztos, hogy egy helyen és időben készültek; s először ő bizonyította, hogy a 4. évi hátlapos érmék két csoportjának előlapja I. Philippus, illetve II. Philippus antoninianusainak előlapjával mutat egyezést.⁹ A pénzek keletkezésére három lehetőséget vázolt fel, de határozottan az elsőt tartotta a legvalószínűbbnek. 1. A pénzek korabeli hamisítványok. A forgalomban

* Rónaszéki István barátomnak, aki 25 éve először hívta fel a figyelmemet ezekre az érmekre, s aki gyűjteményét 2007-ben a Magyar Nemzeti Múzeum éremtárának ajándékozta.

** Magyar Nemzeti Múzeum (vidai@hnm.hu)

1 AMNG I és MARTIN 1984 III. évi érmekeket is említ, bár az AMNG I, 38 valószínűsíti, hogy ezek csak félrevert és rosszul olvasható IIII. évi pénzek. Egyetlen biztosan III. évre keltezett Philippus érmét sem ismerünk.

2 A viminaciumi időszámítás kezdőnapja bizonytalan: MARTIN 1984, 21; Kos 1992, 305; SNG Ljubljana III/1, Pl. 1, (*) lábjegyzet.

3 ECKHEL 1796 Pars I, Volumen II, 11–12.

4 AMNG I, 38, 42.

5 RÉPÁSY 1960, 35; BAKOS 1985–1986, 29. Répásy Gyula katalógusa BAKOS 1985–1986, 30 szerint kéziratként a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtárában található, de ott nem sikerült fellelnem.

6 MARTIN 1984. Martin Ferenc véleményét I. Philippus társuralkodóságáról egyetlen auktor vagy forrás sem támasztja alá, sőt Philippus császári titulaturája is ellene mond.

7 MARTIN 1922.

8 BAKOS 1985–1986.

9 BAKOS 1985–1986, 29.

lévő érmék apatóként való felhasználásával készítették verőtöveket készítettek, s ezzel verték a hamis pénzeket. 2. Pacatianus lázadása során, vagy közvetlenül azt követően a verdéből ellopott verőtövekkel készült illegális veretek. 3. Pacatianus lázadása során a verde az antonianusok verőteveinek vésésére koncentrált, így az aprópénzhiány enyhítésére korábbi verőtövekkel vertek pénzeket. Bakos Miklós az 1994-ben megjelent *Syllogéban* korabeli hamisítványoknak határozta meg az akkor a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében lévő négy példányt.¹⁰

2018-ban Görög Tibor mutatott be gyűjteményéből három 4. évi I. Philippus viminaciumi dupondius.¹¹ Az Éremben. Keletkezésüket két darab esetén verdei tévedéssel magyarázta, a harmadik érmét nem hivatalos veretnek határozta meg. A 2010-es évek elején a holland Kees Pannekeet hozott létre egy honlapot a viminaciumi pénzek bemutatására.¹² I. Philippus pénzeinek bemutatásában azt feltételezi, hogy VIII. évben, Pacatianus lázadása során, a verdében összekeverték a verőtöveket, s ezekben a darabokban egyúttal a korai viminaciumi antonianusverés bizonyítékait is látja.¹³

ROMANOR. NOM. ET EPITHETA.				151
COL. PACENS. CLASS.	Num. Neronis.	TIVM.		v. inscr.
COL. PALMYRA.	Num. Antonini Bri-	COL. VICTRICENSIS IN BRI-		v. inscr.
	tann.	TANN.		
COL. PATRICIA.	Num. Augusti.	COL. VIC. IVL. CELSA.	Num. Tiberij.	
COL. PAX IVLIA.	Num. Galbae.	COL. VIENNA.		v. inscr.
COL. PHILIPPI.	v. inscr.	COL. VIENNA LEG. VII. CLAV-		
COL. PISAVRVM.	Num. Tit.	DIANA PIA.	Num. Neronis.	
COL. POETOVIO.	v. inscr.	COL. VIM. AN. I.	Num. Iuliae Maesae.	
COL. PRAENESTINORVM.	v. inscr.	COL. VIM. AN. II.	Num. Alexandri.	
COL. PTOLEMAIS.	Num. Hadriani.	COL. VIM. AN. III.	Num. Gordiani.	
COL. PUTEOLANORVM.	v. inscr.	COL. VIM. AN. IIII.	Num. Gordiani.	
COL. ROM. LVGDVN.	Num. C. Caesaris.	COL. VIM. AN. V.	Num. Gordiani.	
COL. SABAR. CLAVDIA AV-		COL. VIM. AN. VI.	Num. Tranquillinae.	
GUSTA.	Num. Claudij.	COL. VIM. AN. VII.	Num. Gordiani.	
COL. SALONA.	v. inscr.	COL. VIM. AN. VIII.	Num. Philippi.	
COL. SCALABIS.	Num. Galbae.	COL. VIM. AN. VIII.	Num. Philippi.	
COL. SCISCA.	Num. Neronis.	COL. VIM. AN. X.	Num. Otacillae.	
COL. SEBASTA.	Num. Augusti.	COL. VIM. AN. XI.	Num. Decij.	
COL. SEBASTENA.	Num. Severi.	COL. VIM. AN. XII.	Num. Herennij.	
COL. SEGISAMA IVLIA.	Num. Galbae.	COL. VIM. AN. XIII.	Num. Hostilian.	
COL. SEPTIMIA AVG. METRO.		COL. VIM. AN. XIII.	Num. Etruscillae.	
	Num. Severi.	COL. VIRTVS IVLIA.	v. inscr.	
COL. SIGNINA.	v. inscr.	COL. VLPIA TRAIANA.	Num.	
COL. STRATEG. THEBAID.	v. inscr.	Traiani.		

Fig. 1. Hubert Goltzius munkájának részlete a viminaciumi érmék felsorolásával. (Goltzius 1579, 151.)

telmően pontot tesznek a tudományos vita végére. Uralkodásuk – melyeknek idejéből nem ismerünk állami pénzverdét a Duna-vidéken – megelőzte a viminaciumi verde 239-es alapítását, így a tárgyalt pénzek nem lehetnek régi verőtövek felhasználásával készült hibridek vagy verdei hamisítványok, hanem egyértelműen utánzatok (imitációk) vagy pénzhamisítók termékei.

A témában eddig megjelent valamennyi tanulmánynak azonban közös hiányossága, hogy kizárólag a két Philippus pénzeit tárgyalták,¹⁴ holott ezek csak részei egy nagyobb éremcsoportnak: viminaciumi hátlappal ismerünk Caracalla (Kat. 1) és I. Maximinus (Kat. 2) érmet is (Fig. 1),¹⁵ illetve III. Gordianusnak jó néhány érmét (Kat. 3–15), melyek stiláris jegyeik alapján szintén ugyanabba a körbe sorolhatóak, mint a Philippusok pénzei.

Az előlapon Caracallát és I. Maximinust megjelenítő viminaciumi hátlappos érmék egyér-

10 SNG Budapest II, 62–63, Tav. XXIII/271–272, Tav. XXIV/274.

11 Görög 2018, 1–2.

12 <http://viminacium.nl/index.html> (utolsó megtekintés 2020. január 30)

13 <http://viminacium.nl/English%20Philippus%20L.html> (utolsó megtekintés 2020. január 30)

14 Ennek oka részben az, hogy a tanulmányok megjelenése óta újabb érmék láttak napvilágot, amiket a szerzők nem ismerhettek. Másrészt a III. Gordianus előlappal készült III. és V. évi utánzatok felismerése, meghatározása nem olyan egyértelmű, mint a hibrid, gyakran „hibás” évszámú daraboké.

15 GOLTZIUS 1579, 151. említ viminaciumi érméket Severus Alexander és Julia Mamaea előlappal. ECKHEL 1796, 10 és AMNG I, 31, 70* jegyzet szerint ezek kitalált érmék, amelyek jó időre összezavarták a kutatást. A nagyon hiányos leírásokat továbbra sem fogadhatjuk el bizonyítékként az érmék létezésére, de az újabban felbukkant érmék alapján nem lehet létezésüket teljes bizonyossággal kizárni.

Bár a pénzek közül első ránézésre több darab is öntött érem benyomását kelti (Fig. 2),¹⁶ ez valószínűleg az állami pénzekétől eltérő, rosszabb minőségű anyaguknak, a verőtövek gyenge anyagának, a lapkák nem megfelelő előkészítésének, és természetesen az azokat a földben ért hatásoknak, a korróziónak, illetve sajnos alkalmanként nem szakszerű tisztításnak köszönhető. Eddig egyetlen olyan éremmel sem találkoztam, amely egyértelműen öntött lett volna, így valószínű, hogy a viminaciumi hátlapos utánszámok készítő műhely(ek)ben csak vert érmék készültek.

Fig. 2. Septimius Severus denariusának öntött hamisítványa, a széleken a formák rossz illesztéséből adódó lépcsős peremmel. (H. D. Rauch GmbH Auction 89, Lot 1714)

Az érméken anyagvizsgálatot még nem végzett senki, így pontos összetételük nem ismert. A lapkák anyaga réznek, vagy valamilyen magas réztartalmú ötvözetnek tűnik. A limesfalsa esetében gyakran előforduló fakó, gyakran szürkés színárnyalatokkal nem találkozni. Ezt azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert az utánszámok jellemzően nagyon rossz tartásúak, így ez is egy érv az öntés ellen, amit korábban én is elképzelhetőknek tartottam. Bakos Miklós megkülönböztetett „orichalcum” (sárgaréz) és „aes” (réz) érmeket,¹⁷ de ez a szétválasztás szerintem nem egyértelmű, egyes általa orichalcumnak meghatározott pénzek színe szerintem határozottan vörös árnyalatú.¹⁸ Azt sem tartom valószínűnek, hogy maguk a készítőik, akik szemmel láthatóan nem tudták a lapkákat és az anyagukat megfelelően előkészíteni, szándékosan különböző fémeket/ötvözeteket használtak volna lapkák elkészítéséhez.

Ha az utánszámokat verték, felmerül a kérdés, hogyan tudtak olyan verőtöveket készíteni, amelyekkel az eredeti érmékre ennyire hasonlító darabokat készíthettek. Kétségtelenül eredeti érmék felhasználásával készítették ezeket,¹⁹ s erre több lehetséges, a leletek alapján az antikvitásban is ismert és alkalmazott eljárás is létezik.

Az egyik lehetséges módszer, hogy az érmét agyagba vagy öntőhomokba nyomják, ennek a mintának a segítségével egy rövid bronz rudat öntenek az érem pozitív képével (apatő). Ezt az apatövet a kilágyított verőtőbe kalapálják, amin így megkapják az érem negatív képét. Az így elkészített szerszám edzést követően alkalmas érmék verésére.²⁰ Egy ilyen apatő került elő Spanyolországban, amit egy köztársasági verde felszereléséhez tartozónak véltek,²¹ de Clive Stannard bizonyította, hogy ez egy pénzhamisító eszközkészletéhez tartozott (Fig. 3).²² Elméletileg lehetséges lenne az érmékre közvetlenül magas öntartalmú bronzot önteni (a legtöbb ókori verőtő ebből az anyagból készült), s így készíteni verőtövet, de ilyen eseteket nem ismerünk.²³

Fig. 3. Geto-dák denarius. Az érme szélei látszódnak az eredeti érmék szélein, amelyek segítségével a verőtövet elkészítették. (STANNARD 2011, 71, Fig. 9.)

16 Több érmén is látható egy lépcsőzetes elvékonyodás a perem egyes részein, amely nagyon emlékeztet az öntött pénzutánszámok, a limesfalsa szélein gyakran megfigyelhető lépcsőzetes peremre, amely az öntőformák tökéletlen illesztéséből adódik. A viminaciumi utánszámok esetében a jelenség mással magyarázható, amire lejjebb ki fogok térni. Az érmék felülete egyes esetekben porózusnak, apró hólyagocskákkal borítottak tűnik, de ezt a vizsgált esetekben nem az öntés, hanem a korrózió vagy a vegyszeres tisztítás okozta.

17 BAKOS 1985–1986, 27–28.

18 Lásd például Kat. 6.

19 Bakos Miklós is erre a következtetésre jutott. BAKOS 1985–1986, 29.

20 STANNARD 1988, 141; STANNARD 2011, 74; STANNARD–FISCHER BOSSERT 2011, 5–8.

21 GARCIA-BELLIDO 1986.

22 STANNARD 1988.

23 STANNARD 1988, 74.

Egy harmadik lehetséges módszer, hogy a pénzeket apatóként használva közvetlenül a leendő verőtövekbe kalapálták.²⁴ A módszer nem csak rézpénzek esetén működik egyszerűen,²⁵ hanem ahogy Markus Peter egy sajnos sohasem publikált kísérletében denariusokkal bebizonyította, ezüstpénzekkel is kivitelezhető.²⁶ Ez utóbbi az antoninianusokat utánzó előlapok miatt különösen fontos adat.

A hibrid érmek feltűnően magas arányából arra következtethetünk, hogy az elő- és a hátlapokat más-más éremről mintázták (ez természetesen nem megállapítható azokban az esetekben, ahol ugyanaz a típus szolgált az előlap és a hátlap mintájául). Így valószínű, hogy az érmék a minta levétele során roncsolódtak, azaz feltehetően a harmadik módszerrel, a verőtöbe történő belekalapálással másolták azokat.

Az így készített verőtövek nem lehetnek tartósak, mert az érmék ritkaságához képest meglehetősen sok verőtövet ismerünk. Ez nem feltétlenül a technológiából adódik, amely elméletileg több tízezres levert darabszámot is lehetővé tenné,²⁷ hanem sokkal inkább a készítő szakmai felkészületlenségéből. A pénzverési ismeretek hiánya megmutatkozik a kiverő érmeken is: sok a verőtörsérülés, a veretkettőződés, valamint a repedt, törött lapka.

Az utánzatok készítésének idejét illetően semmiféle biztos támpontunk sincs. A II. Philip-pusnak augustusként vert érmek alapján legkorábbi lehetséges időpont a 240-es évek vége – feltételezve, hogy az érmék egy helyen és egy időben készültek.

Erre egyértelmű bizonyítékunk nincs, de talán mégis megkockáztatható feltételezés: 1. A viminaciumi érmék fő elterjedési területe a leletek alapján a Közép-Duna-vidék, elsősorban Moesia Superior és Pannonia. 2. A 3. századi Duna-vidéken óriási mennyiségben készülnek bronzpénz-utánzatok, de ezek szinte kivétel nélkül öntöttek (limesfalsa). 3. Az érmékkel készített verőtövekkel történő pénzverés a területen nem jellemző, inkább nyugatabbra fordul elő.²⁸ A Kárpát-medencéből csak a dákokhoz, az eraviscusokhoz, vagy a 4. századi germánokhoz köthető érmeket ismerünk, amelyek ilyen, vagy hasonló technikával készültek. 4. Nagyon sajátos a típusválasztás: nem egyszerűen aprópénzeket készítettek, hanem a viminaciumi verde pénzeit utánozták. Az előlapi ábrázolás nem volt fontos, bármilyen sugárkoronás portré megfelelt a célra, de a hátlap minden esetben viminaciumi típus.

Az érmék lehetséges készítési idejének a végét szintén csak megbecsülni tudjuk. A 260-as évek végére az antoninianus annyira elértéktelenedett, hogy váltópénzek verésére nem volt szükség, sőt a váltópénzek fémértéke jóval meghaladta volna névértéküket, így az utánzatok is mindenképpen korábban készülhettek, valamikor a 240-es évek vége és a 260-as évek eleje közötti másfél évtizedben.

A viminaciumi hátlapos dupondius utánzatokat nem tekinthetjük haszonszerzés céljából készült hamisítványoknak. Anyagi haszon reményében nem ilyen kis címletet másoltak volna, és az érmék súlya sem igazán tér el Traianus Decius (3,8–8,1 g) vagy Trebonianus Gallus (2,8–5,5) viminaciumi dupondiusainak a súlyától.²⁹ Sokkal inkább tarthatjuk ezeket az utánzatokat szükségpénzeknek, amiket az aprópénzhiány feloldására készítettek.

24 STANNARD 1988, 74.

25 PFISTERER–TRAUM 2005.

26 STRIBNY 2003, 63–64.

27 STANNARD 1988, 141.

28 PFISTERER–TRAUM 2005.

29 MARTIN 1992.

Rövidítések

KM	Kunsthistorisches Museum, Bécs
MNM Ét.	Magyar Nemzeti Múzeum, Éremtár
NM	Nationalmuseum, Koppenhága
SMB	Staatliche Museen zu Berlin

Bibliográfia

AMNG

- I PICK, B.: *Die Antiken Münzen Nord-Griechenlands. Band I. Dacien und Moesien.* Berlin 1898.

BAKOS M.

- 1985–1986 Philippus Arabs és Philippus iunior AN IIII datálású viminaciumi koloniális veretei. *NK* 84–85, 27–30.

ECKEHEL, J.

- 1796 *Doctrina Numorum Veterum.* Vindobona.

GARCIA-BELLIDO, M.

- 1986 A Hub from Ancient Spain. *NC* 146, 76–84.

GOLTZIUS, H.

- 1579 *Thesaurus rei antiquariae huberrimus ex antiquis tam numismatum quam marmorum inscriptionibus pari diligentia qua fide conquisitus, et in locos communes distributus.* Antwerpen.

GÖRÖG T.

- 2018 I. Philippus két AN IIII. évi „dupondiusáról”. *Az Érem* 2018/1, 1–2.

KOS, P.

- 1992 Medallions of the local mint of Viminacium. *Chiron* 22, 299–313.

MARTIN F.

- 1984 I. PHILIPPUS ANIII és ANIIII jelű VIMINACIUM-i pénzei. *Az Érem* 1984/2, 6–9.
- 1992 *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia.* Budapest – Bonn.

PANNONIA TERRA 7

- Pannonia Terra Numizmatikai Kft. 7. Numizmatikai Aukció.* 2000. március 25.

PFISTERER, M. – TRAUM, R.

- 2005 Der Herstellungstechnik subferrater Kopien römischer Buntmetallmünzen: ein praktisches Experiment. *SNR* 84, 125–140.

RÉPÁSY GY.

1960 *Római pénzeim újabb katalógusa*. Pápa. Kézirat.

SNG

Budapest II Bakos M.: *Sylloge Nummorum Graecorum Hungary*. Budapest. Magyar Nemzeti Múzeum. Volume II. *Dacia – Moesia Superior*. Milano 1994.

Copenhagen 6/I *Sylloge Nummorum Graecorum Copenhagen*. The Royal Collection of Coins and Medals. Danish National Museum. Part 6: *Thrace 1: The Tauric Chersonese-Thrace (Mesembria)*. København 1942.

Ljubljana III/1 KOS, P. – ŠEMROV, A.: *Sylloge Nummorum Graecorum Slovenia*. Ljubljana. Narodni Muzej. Volume III. *Moesia Superior*. Collection Kecskés. Part 1. *Viminacium*. Milano 1996.

STANNARD, C.

1988 The Hub from Ancient Spain Reconsidered. NC 148, 141–143.

2011 Evaluating the Monetary Supply: Were Dies Reproduced Mechanically in Antiquity? In: CALLATAÏ, de Fr. (Ed.): *Quantifying the Monetary Supplies in Greco-Roman times*. Bari. 59–79.

STANNARD, C – FISCHER BOSSERT, W.

2011 Dies, Hubs, Forgeries and the Athenian Decadrachm. SNR 90, 5–32.

STRIBNY, K.

2003 *Funktionsanalyse barbarisierter, barbarischer Denare mittels numismatischer und metallurgischer Methoden*. Studien zu Fundmünzen der Antike 18. Mainz am Rhein.

Katalógus

1. CARACALLA

d: 22,45–24,07 mm 6 h 4,18 g

Av: ANTONINVS PIVS AVG GERM

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: Pannonia Terra 7, 668. tétel.

MNM Ét. 3A/2007.129.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült.

2. I. MAXIMINUS

d: 20,65–21,59 mm 6 h 3,56 g

Av: MAXIMINVS PIVS AVG GERM

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

Magángyűjtemény

Az előlapi verőtő egy dupondius, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült.

3. III. GORDIANUS

d: 20,58–21,41 mm 7 h 4,27 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN II (?)

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.133.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A háttagon 9 és 10 óra között látszódik az eredeti érme széle. Az előlapi verőtő megegyezik az 5. számú érme előlapi verőtőjével.

4. III. GORDIANUS

d: 19,41–20,57 mm 6 h 5,01 g

Av: IMP CAES M ANT GORDIANVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Budapest II, nr. 210.³⁰

MNM Ét. 11A/1982.21.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. Az előlapon veretkettőződés.
A lapka repedt.

5. III. GORDIANUS

d: 20,08–22,21 mm 8 h 3,35 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.132.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. A hátlapon 5 és 6 óra között
látszódik az eredeti érme széle. Az előlapi verőtő megegyezik
az 3. számú érme előlapi verőtőjével. A lapka repedt.

6. III. GORDIANUS

d: 17,40–19,63 mm 8 h 3,38 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.134.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült.

³⁰ Eredeti viminaciumi éremként meghatározva.

7. III. GORDIANUS

d: 21,94–23,10 mm 6 h 4,32 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbján
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.131.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. A hátlapon 12 és 5 óra
között látszódik az eredeti érme széle. Az előlapi verőtő
megegyezik az 14. számú érem előlapi verőtőjével.

8. III. GORDIANUS

d: 19,35–20,08 mm 10 h 3,27 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbján
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.130.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. Moesia alakja úgy tűnik, mint
ha globust tartana baljában, hasonló ábrázolás azonban a
viminaciumi verdéből nem ismert. A baljában *globust* tartó
Moesia Traianus Decius alatt jelenik meg a hátlapokon, de
ezzel együtt jobbjában ágat is tart, valamint a bal kar hely-
zete is más. A „*globus*” talán egy verőtő sérülés, hasonló a 6.
számú érem hátlapján láthatóhoz.

9. III. GORDIANUS

d: 20,04–20,80 mm 8 h 3,92 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S – C – O – L VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbában VII, baljában IIII feliratú *vexillum*, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Budapest II, nr. 251.³¹

MNM Ét. 10A/1981.3.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlap „hullámos”, nem sík.

10. III. GORDIANUS

d: 22,06–24,63 mm 7 h 5,22 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S – C – O – L VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbában VII, baljában IIII feliratú *vexillum*, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Budapest II, nr. 250.³²

MNM Ét. 159/1972.1.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik az 11. számú érem előlapi verőtőjével. Az előlapon veretkettőződés. A lapka repedt.

11. III. GORDIANUS

d: 20,70–21,46 mm 1 h 4,04 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S – C – O – L VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbában VII, baljában IIII feliratú *vexillum*, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.135.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik az 11. számú érem előlapi verőtőjével.

A lapka repedt.

31 Eredeti viminaciumi éremként meghatározva.

32 Eredeti viminaciumi éremként meghatározva.

12. III. GORDIANUS

d: 19,44–21,27 mm 7 h 2,91 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN V

Moesia szemben áll, balra fordul, bal válláról himation lóg, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.137.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlapon 4 és 6 óra között látszódik az eredeti érme széle. A lapka repedt.

13. III. GORDIANUS

d: 20,51–21,91 mm 2 h 3,81 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN V

Moesia szemben áll, balra fordul, bal válláról himation lóg, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Budapest II, nr. 267,³³ AMNG I, 93.

MNM Ét. Bitnitz 41.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapon 12 és 3 óra között, a hátlapon 6 és 9 óra között látszódik az eredeti érme széle. A hátlapon veretkettőződés. Úgy tűnik, mintha az előlapon is veretkettőződés lenne, ez azonban nem a verés közben keletkezett. A másodjára keletkezett, felső éremkép magasabban helyezkedik el a lapkán, így akkor keletkezhetett, amikor az eredeti érmét apatóként a verőtőbe kalapálták. Az elő- és hátlapon az elfordulás szöge sem egyezik meg. A lapka széle törött, a kopásnyomokból arra következtethetünk, hogy nem a földbe kerülés után tört le a széléből egy kis darab, hanem feltehetően már verés közben.

³³ Eredeti viminaciumi éremként meghatározva.

14. III. GORDIANUS

d: 19,57–20,49 mm 6 h 3,57 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN V

Moesia szemben áll, balra fordul, bal válláról himation lóg, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Budapest II, nr. 268; AMNG I, 93.

MNM Ét. 11A/1982.47.

Az előlapi verőtő és a hátlapi egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik az 14. számú érem előlapi verőtőjével.

15. III. GORDIANUS

d: 19,65–21,11 mm 5 h 3,80 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN V

Moesia szemben áll, balra fordul, bal válláról himation lóg, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.136.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült.

16. III. GORDIANUS

d: 19,83–20,47 mm 5 h 3,94 g

Av: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG P M

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 1.1.; SNG Budapest II, nr. 271; MARTIN 1992, nr. 2.01.1.

MNM Ét. 57.2.6.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlap „hullámos”, nem sík. Az előlapi verőtő megegyezik az 17, 18, 19. és 21. számú érem előlapi verőtőjével, a hátlapi verőtő megegyezik a 17. számú érem hátlapi verőtőjével.

17. I. PHILIPPUS

d: 21 mm 6 h 5 g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: GÖRÖG 2018, nr. 2; MARTIN 1992, nr. 2.01.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik
az 16, 18, 19. és 21. számú érem előlapi verőtővével, a hátlapi
verőtő megegyezik a 16. számú érem hátlapi verőtővével.

18. I. PHILIPPUS

d: 21,43–22,02 mm 6 h 3,31 g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 1.2; SNG Budapest
II, nr. 272; MARTIN 1992, nr. 2.01.1.

MNM Ét. 159/1972.4.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. Az előlapon 9 és 12 óra között
látszódik az eredeti érme széle. Az elő- s a hátlap közepén
egy íves végű szerszámtól származó beütések láthatók. Az
előlapi verőtő megegyezik az 16, 17, 19. és 21. számú érem
előlapi verőtővével.

19. I. PHILIPPUS

d: 21 mm 5 h 3,5 g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: GÖRÖG 2018, nr. 1; MARTIN 1992, nr. 2.01.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupon-
dius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik
az 16, 17, 18. és 21. számú érem előlapi verőtővével.

20. I. PHILIPPUS

d: ? mm 5 h 5,76 g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII
Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.
Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 1.3; MARTIN 1992, nr.
2.01.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁴

21. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h ? g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII
Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.
Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 1.4; MARTIN 1984,
7, 2. ábra; MARTIN 1992, nr. 2.01.1.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik az 16, 17, 18. és 19. számú érem előlapi verőtőjével.

22. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h 3,80 g

Av: IMP IVL PHILIPPVS PIVS FEL AVG P M
Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII
Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.
Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 1.5; MARTIN 1992, nr.
2.01.1.

KM 38530.

Az előlapi és a hátlapi verőtő egy-egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁵

³⁴ BAKOS 1985–1986 itt nem említ eltérést a portréban.

³⁵ BAKOS 1985–1986 itt nem említ eltérést a portréban.

23. I. PHILIPPUS

d: 19,38–20,46 mm 11 h 3,29 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 2.3; SNG Budapest II, nr. 274; AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

MNM Ét. 38/1928.3.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlapon 8 és 11 óra között látszódik az eredeti érme széle. Az előlapi verőtő megegyezik az 24, 25. és 29. számú érem előlapi verőtővével, a hátlapi verőtő megegyezik a 24, 25, 26, 29. és 30. számú érem hátlapi verőtővével.

24. I. PHILIPPUS

d: 20,39–21,82 mm 9 h 4,30 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 2.2; SNG Budapest II, nr. 273; AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

MNM Ét. 167/1870.6.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlapon 6 és 11 óra között látszódik az eredeti érme széle, 11 óránál verőtőkitörés. A hátlapon az M S C feliratrésznél egy másik, eltérő felirat nyomai látszódnak. Az előlapi verőtő megegyezik az 23, 25. és 29. számú érem előlapi verőtővével, a hátlapi verőtő megegyezik a 23, 25, 26. és 33. számú érem hátlapi verőtővével.

25. I. PHILIPPUS

d: 19,49–21,88 mm 4 h 4,13 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

Bibl.: AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

MNM Ért. 3A/2007.138.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapon 11 és 5 óra között látszódik az eredeti érme széle. A hátlapon 4 és 5 óra között látszódik a másolt verőtő szabálytalan széle. Az előlapi verőtő megegyezik az 23, 24. és 29. számú érem előlapi verőtőjével, a hátlapi verőtő megegyezik a 23, 24, 26, 29. és 33. számú érem hátlapi verőtőjével.

26. I. PHILIPPUS

d: 18–19 mm 1 h 2,40 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: GÖRÖG 2018, nr. 3; AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlapon veretkettőződés. A lapka repedt, szélein töredezett. A hátlapi verőtő megegyezik a 23, 24, 25, 29. és 33. számú érem hátlapi verőtőjével.

27. I. PHILIPPUS

d: 19,84–20,94 mm 2 h 4,92 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, bal
válláról himation lóg, jobbán jobbra lépő
bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

Bibl.: AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

MNM Ét. 3A/2007.139.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. A hátlapon 7 és 11 óra között látszódik a másolt verőtő szabálytalan szélé. A lapka repedt.

28. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h 4,11 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C–OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 2.1; AMNG I, nr. 95;
MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

SMB 19575.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁶

³⁶ BAKOS 1985–1986, 29.

29. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h ?

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 2.4; AMNG I, nr. 95;

MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik az 23, 24. és 25. számú érem előlapi verőtővével, a hátlapi verőtő megegyezik a 23, 24, 25, 26. és 33. számú érem hátlapi verőtővével.

30. I. PHILIPPUS

d: ? mm 9 h 3,51 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: SNG Copenhagen 6/I, nr. 149; BAKOS
1985–1986, nr. 2.5; AMNG I, nr. 95;

MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁷

31. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h 2,55 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 2.6; AMNG I, nr. 95;

MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

KM 37097.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁸

³⁷ BAKOS 1985–1986, 29.

³⁸ BAKOS 1985–1986, 29.

32. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h ?

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992, nr. 2.02.1.

KM 38875.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült?³⁹

33. I. PHILIPPUS

d: 20,62–22,14 mm 11 h 3,75 g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

Bibl.: AMNG I, nr. 95; MARTIN 1992,
nr. 2.02.1.

MNM Ét. 3A/2007.140.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az elő- és a hátlapon veretkettőződés. Az előlapon 3 óránál látszik az eredeti érme széle. A hátlapon 3 és 6 óra között látszik a másolt verőtő szabálytalan széle. A lapka repedt. Az előlapi verőtő megegyezik a 34. és 35. számú érem előlapi verőtővével, a hátlapi verőtő megegyezik a 23, 24, 25, 26. és 29. számú érem hátlapi verőtővével.

³⁹ BAKOS 1985–1986, 29.

34. I. PHILIPPUS

d: 21 mm 12 h 3 g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: <http://viminacium.nl/English%20Philippus%20I.html>⁴⁰; AMNG I, nr. 94; MARTIN 1992, nr. 2.03.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapi verőtő megegyezik a 33. és 35. számú érem előlapi verőtővével.

35. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h 3,48 g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 3.1; AMNG I, nr. 94;
MARTIN 1992, nr. 2.03.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült.⁴¹

36. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h ? g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 3.2; AMNG I, nr. 94;
MARTIN 1992, nr. 2.03.1.

Magángyűjtemény.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy viminaciumi dupondius felhasználásával készült.⁴²

40 Utolsó megtekintés 2020. január 30.

41 BAKOS 1985–1986, 29.

42 BAKOS 1985–1986, 29.

37. I. PHILIPPUS

d: ? mm ? h ? g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: BAKOS 1985–1986, nr. 3.3; AMNG I, nr. 94;

MARTIN 1992, nr. 2.03.1.

KM 7700.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy vimi-
naciumi dupondius felhasználásával készült.⁴³

38. I. PHILIPPUS

d: 20,26–21,66 mm 5 h 3,40 g

Av: IMP PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbában
VII, baljában IIII feliratú vexillum, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Közöletlen.

MNM Ét. 3A/2007.141.

Az előlapi verőtő egy antoninianus, a hátlapi egy vimi-
naciumi dupondius felhasználásával készült. Az előlapon
3 és 5 óránál látszódik az eredeti érme széle. A hátlapon 5
és 9 óra között látszódik az eredeti érme széle.

39. I. PHILIPPUS

d: 22 mm ? h ? g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán
jobbra lépő bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: AMNG I, nr. 114/1; Bakos 4.1.

Arolsen gyűjtemény.

⁴³ BAKOS 1985–1986, 29.

40. I. PHILIPPUS

d: kb. 22 mm ? h 3,20 g

Av: IMP M IVL PHILIPPVS AVG

Sugárkoronás, páncélos, paludamentumos
mellkép jobbra.

Rv: P M S C-OL VIM / AN IIII

Moesia szemben áll, balra fordul, jobbán jobbra lépő
bika, balján balra lépő oroszlán.

Bibl.: AMNG I, nr. 114/2; Bakos 4.2, Martin
2.23.1

KM 7699.

A katalógus képei

1–16, 18, 23–25, 27, 33, 38. Fotó: Kardos Judit.

17. GÖRÖG 2018, 1, 2. ábra.

19. GÖRÖG 2018, 1, 1. ábra.

21. MARTIN 1984, 7, 2. ábra.

26. GÖRÖG 2018, 2, 3. ábra.

29. MARTIN 1984, 7, 3. ábra.

34. <http://viminacium.nl/English%20Philippus%20I.htm>

35. MARTIN 1984, 7, 1. ábra.